

Дажджолнинг сифатлари

16:58 / 31 май 1906

هُلِّلَا يِضْرٍ دِيغَسْ يِبَا نَع
هُلِّلَا لُوسَرُ هَيَقَلْ : لَاقُ هُنَع
مَلَسَوِ هَيَلَعُ هَلِّلَا يِلَص
ضُغَبْ يِفْ رُمُغٍ وَرُكَّ بْ وَبَاو
هُلِّلَا قَفْ ، هَنِي دَمْلَا قُرْط
هُلِّلَا يِلَصْ هَلِّلَا لُوسَر
يِنَا دَهْشَتَا » : مَلَسَوِ هَيَلَع

:وَهُلَّا أَقْفَ؟ «هَلْ لَأُوسَرَ
 ؟ هَلْ لَأُوسَرَ يِّنَّا دَهْشَتَا
 يَّصَّ هَلْ لَأُوسَرَ لَأَقْفَ
 تُنَمَّآ» :مَلَّسَوِ هَيْلَعُ هَلْ لَأُ
 ، هِبْتُكَ وَهِتْ كَيْئَالَ مَوْ هَلْ لَأُ
 أَشْرَعُ يَرَأُ :لَأَقْ؟ «يَرَتَّ أَم
 لَأُوسَرَ لَأَقْفَ ، أَمْلَأُ يَلَعُ
 هَيْلَعُ هَلْ لَأُ يَّصَّ هَلْ لَأُ
 سَيَلْبِ إِشْرَعُ يَرَتَّ» :مَلَّسَوِ
 :لَأَقْ؟ «يَرَتَّ أَمَوْ ، رُحْبُ لَأُ يَلَعُ
 وَأَبْ ذَاكَ وَنِيْقِدَا صَ يَرَأُ
 :لَأَقْفَ ، أَقِدَا صَوِ نِيْبِ ذَاكَ
 هُوَعْدِ هَيْلَعُ سَبْلُ»

«Набий алайҳиссалом Абу Бакр ва Умар билан бирга уни Мадина кўчаларидан бирида учратдилар. Расулуллоҳ алайҳиссалом унга: «**Мен Аллоҳнинг Расули эканлигимга шаҳодат келтирасанми?**» дедилар. У эса «Сен ҳам менинг Аллоҳнинг Расули эканлигимга шаҳодат келтирасанми?» деди. Расулуллоҳ алайҳиссалом: «**Мен Аллоҳга, Унинг фаришталарига ва китобларига иймон келтирганман**», дедилар. Сўнг: «**Сенга нималар кўринади?**» дедилар. «Сув устида турган Аршни кўраман», деди у. Расулуллоҳ алайҳиссалом: «**Иблиснинг денгизда турган аршини кўрар экансан. Яна нимани кўрасан?**» дедилар. «Икки содиқни ва бир козибни ёки икки козибни ва бир содиқни кўраман», деди. Шунда у зот: «**Бу алжираб қолибди, уни тек қўйинглар**», дедилар».

Шарҳ: Бу ривоят аввалгисини таъкидлаш билан бирга, Ибн Сайёднинг иблис билан алоқадорлигини очиқ-ойдин баён қилмоқда.

وَ أَجْجُحْ أَنْجَرَخَ : لَأَقُ هُنَّ عَو
 دِيءُ أَصُّ نَبَا أَنْ عَمَّ وَ أَرَامُ ع
 قُرْفَاتُ فِ الْزَنْمِ أَنْ لَزَنْ فِ
 وَ هَوَ أَنْ أْتِي قَبَّ وَ سَأَنْ لَأ
 شَحَّ وَ هُنَّ مُتَشَحَّ وَ تَسْأَفُ
 : لَأَقُ ، هَيْلَعُ لَأَقِي أُمِّمَ هَدِي دَش
 عَمُّ هَعَضَّ وَ فِ وَ عَاتَمَّ بَءَ أَجَّ وَ
 رَحَّ لَأَنْ : تُلُقَفُ ، يِعَاتَمُ

تَحَتُّ هَتَّعَضَوَّ وَلَفُّ دِي دَش
بَلِاقِ لَعَفَفِ، رَجَّش لِكُلِّت
قَلَطُنَافُ، مَنَعُ أَنْ لَتَعْفُ رَفُ
بَرْشَا بَلِاقِفِ، سُعْبَءَاجَفِ
رَحْلَانَا بُتْلُقِفِ، دِي غَسَّ أَبَا
يَبَّامُ، رَاحُ نَبْلَلَاوُ دِي دَش
نَعَبَرْشَا نَأْ هَرْكَأَيَّ نَأْ أَلِإِ
أَيَّ بَلِاقِفِ، هِدَيُّ نَعْدُخَا وَأْ، هِدَيُّ
دُخَا نَأْ تَمَمَّ هَدَقَلِ دِي غَسَّ أَبَا
مُتَّ رَجَّشَبُّ هَقْلَعُفِ أَلْبَحِ
يَلُّ لُوقِي أَمِّمَ قِنَتُخَا
نَمَّ دِي غَسَّ أَبَا أَيَّ، سَّ أَنْ لَا
لُوسَرُّ ثِي دَحِ هَيْلَعَايِ فَاخِ

هَيْلَعٌ هَلَلَا يَلَّصْ هَلَلَا
مُكْيَلَعٌ يَفَخْ أَمَّ مَلَّسَو
نَمَّ تَسَلَا ، رَا صُنَّ أَلَا رَشْغَم
لُوسَرِّ ثِي دَحَبِ سَانَلَا مَلْغَأُ

هَيْلَعٌ هَلَلَا يَلَّصْ هَلَلَا
لُوسَرِّ رَلَّاقٌ دَقَّ سَيْلَا ؟ مَلَّسَو

هَيْلَعٌ هَلَلَا يَلَّصْ هَلَلَا
وَهُ : (لُجَّ دَلَا يَف) مَلَّسَو
سَيْلَ وَأُ ، مَلَّسُمَّ أُنَّ أُو ، «رَفَاكُ
دَلَّوِي أَلُ ، مَيَّقَعٌ وَهُ» : لَاقٌ دَقُّ
يَدَلَّوُ تَكَّرَتْ دَقَّو ، «هَلَّ
لَاقٌ دَقَّ سَيْلَ وَأُ ، نَيِّ دَمَّ لَاب
هَلَلَا يَلَّصْ هَلَلَا لُوسَرِّ هَيْف

لُخْدِي آل « مَلَسَ وَهَيْلَع
 دَقَو ، «كَم آل وَهَيْلَع دَمَلَا
 أَنَا وَهَيْلَع دَمَلَا نَمُ تَلَبُقَا
 دِي غَس وَبَأَل لَاق ، هَكَمُ دِيرَا
 لَاق مُمُت ، هَرْدَعَا نَأْتِدِك يَّتَح
 فِرْعَاوُ هُفِرْعَال يِّنَا هَلَلَاوَامَا
 لَاق ، نَأَلَا وَهَيْلَع دَمَلَا
 رِيئِ اسَ كَلَّ أَبَت : هَلُّ تَلُوق
 مَلَسُمُ أُمُّهُ أَوْرِي مَوِيْلَا
 يِ ذِمَّرْتَلَاو

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Биз ҳажга [ёки умрага] отландик. Ибн Соид ҳам биз билан эди. Бир манзилга тушдик. Одамлар тарқалиб кетишди, мен эса у билан қолдим. Ибн Соид ҳақида айтилган нарсалар туфайли ундан қўрқиб, ҳадиксирадим. У нарсаларини олиб келиб, менинг нарсаларим устига қўйди. Мен унга: «Кун жуда исиб кетди. Буларни анави дарахтнинг остига қўйсанг қандоқ бўларкин?» дедим. У шундоқ қилди. Шу пайт узоқда қўйлар кўринди. У бориб, бир коса кўтариб келди ва: «Ич, Абу Саъид», деди. «Иссиқ кучайиб кетди, сут ҳам иссиқдир», дедим. Аслида унинг қўлидан бирон нарса ичгим

ёки унинг қўлидан бир нарса олгим келмаётган эди, холос. У: «Абу Саъид! Одамлар мен ҳақимда айтаётган гаплардан бешиб, баъзан гап-сўзларни деб, арқон олиб, анави дарахтга ўзимни осиб қўйгим келади. Абу Саъид! Расулуллоҳ алайҳиссаломнинг ҳадислари кимгадир махфий қолган бўлса бордир, лекин сиз – ансорийларга махфий қолган эмас. Сен Расулуллоҳ алайҳиссаломнинг ҳадисларини энг яхши биладиган одамлардан бирисан-ку! Расулуллоҳ алайҳиссалом (Дажжол ҳақида) «**У кофир**» деган эмасмилар? Мен эса мусулмонман. У зот «**У бепуштдир, ундан насл туғилмайди**» демаган эдиларми? Менинг эса Мадинада ўғлим қолди. Расулуллоҳ алайҳиссалом у ҳақда «**У Мадинага ҳам, Маккага ҳам кирмайди**» демаган эдиларми? Мен эса Мадинадан келяпман, Маккага кетяпман», деди.

Шунда (у ҳақдаги гаплар ёлғон бўлса керак, деб ўйлаб) ҳаттоки унинг узрини қабул қилай дедим. Аммо у: «Аммо мен уни биламан, унинг туғилган жойини ҳам, ҳозир қаердалигини ҳам биламан», деб қолди. Шунда мен унга «Кўрган кунинг қурсин!» дедим».

Муслим ва Термизий ривоят қилганлар.

Шарҳ: Ибн Сайёднинг иши Пайғамбар алайҳиссаломдан кейин ҳам ноаниқлигича қолган экан. Одамлар орасида у ҳақда ҳар хил гаплар юрар, одамлар ундан қочар эканлар. Ушбу ривоятнинг ровийси Абу Саъид розияллоҳу анҳу ҳам ўшаларнинг бири экан. Аммо тақдир тақозоси билан ҳаж ёки умра сафаридан Ибн Сайёд билан ҳамсафар бўлиб қолиб, ноилож у билан суҳбатлашиб, бир қанча гаплардан хабардор бўлган эканлар.

1. Ибн Сайёд одамларнинг ўзи ҳақидаги гапларидан сиқилиб, ўзини ўзи осмоқчи бўлиб юрар экан.
2. Ибн Сайёд Расулуллоҳ алайҳиссаломнинг ҳадисларидан далиллар келтириб, ўзининг Дажжол эмаслигини таъкидлар экан. Масалан, «Расулуллоҳ алайҳиссалом (Дажжол ҳақида) «**У кофир**» деган эмасмилар? Мен эса мусулмонман»; «**У зот «У бепушт бўлади, ундан насл туғилмайди**» демаган эдиларми? Менинг эса Мадинада ўғлим бор»; «Расулуллоҳ алайҳиссалом у ҳақда «У Мадинага ҳам, Маккага ҳам кирмайди» демаган эдиларми? Мен эса Мадинадан келяпман, Маккага кетяпман», дер экан.
3. Аммо Ибн Сайёд «Мен Дажжолни биламан» деганидан кейин Абу Саъид розияллоҳу анҳунинг у ҳақдаги фикрлари яна ўзгариб қолган экан.

هُلِّلَا يَضَرَّ رَمْعٌ نُبَانَاكَ وَ
نُبَانَا يِقْلَفُ يَشْمِي هُنَع
قُرْطِ ضَعَبُ يَفِي دِيءِ أَص
الْوَقُّ هَلَّ لِقَافٍ، هَنِي دَمْلَا
أَلَمَ يَّتَحَّخَفَتْنَا فُ هَبَّ ضَعَا
يَلَعِ رَمْعٌ نُبَانَا لَخَدَفٍ، هَلِّسْ لَا
تَلِقَافٍ، هَعَلَبُ دَقْوَةً صَفَح
نَمَتْ دَرَأَمُ، هَلِّلَا كَمَحَرُّ هَل
نَأْتَمَلَعِ أَمَّا؟ دِيءِ أَصِ نُبَا
هُلِّلَا يَلَّصِ هَلِّلَا لُوسَرِ
أَمَّنَا! لِقَافٍ مَلَسَوِ هَيَلَعِ
أَهَبَّ ضَعِي هَبُّضَغُ نَمُّ جُرْخِي

«Ибн Умар Мадина кўчаларидан бирида Ибн Соидга дуч келиб қолиб, унга бир гап айтган эди, у ғазабланиб кетиб, кўчага тўлгудек шишиб кетди. Сўнг Ибн Умар Ҳафсаникига кирди. Унга бунинг хабари етиб келган экан. (Ҳафса) унга шундай деди: «Аллоҳ раҳм қилгур, Ибн Соиддан нима истаган

эдинг? Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: «У (Дажжол) қаттиқ ғазаблангани туфайли зоҳир бўлади» деганларини билмасмидинг?» деди».

Шарҳ: Дажжолнинг одамларга хуруж қилиши ғазаби қаттиқ чиқишидан бошланар экан. Буни Расулulloҳ алайҳиссаломнинг завжаи мутоҳхаралари, Ибн Умар розияллоҳу анҳунинг опалари бўлмиш Ҳафса онамиз яхши билар эканлар.

يَرْخُ أَرْمُهُتِي قَلِّ لَاقُ هَنْعَوُ
تُلُقُفُهُنِّي عُرْفَنَنْ دَقَوُ
يَرَأَامَ كُنِّي عُرْفَنِي تَم
يَرَدَتِ أَلُّ تُلُقُفُ، يَرَدَأُ أَلُّ لَاقُ
أَشُّ نِإِ لَاقُ، كَسُّ أَرِي فَيَ هَوُ
هَذَهَ كَأَصَعِ يَفِ أَعْلَخُ هَلَلَا
رَامِحَ رِيخَنْ دَشَّ أَكَّ رَخَنْ فِ لَاقُ
ضُعْبَ مَعَزَفِ لَاقُ، تُعَمَسُ
هُتَبَرَضِي نَأِي بِأَخْصَأُ
يُتَحَيَّعُمُ تَنَّاكُ أَصَعَبُ

أَمْ هَلْ لَأَوْ أَنْ أَوْ تَرْسَكَت
مُأْ يَلَعُ تَلَخَ دُمُتْ، تَرْعَش
أَهْتَتْ دَحَفَ نِي نَمُومُ لَأ
أَمْ أِهَيْلِ دِيرْتِ أَمْ: تَلَأَقَف
أَمْ لَوَأْنِإِ: لَأَقُ دَقُ هُنَأُ مَلُغَت
بَضَغَسْ أَنْ لَأ يَلَعُ هُتَغَبِي
مَلُسُ مَأْمُ هَأُورُ. «هُبَضُغِي

Яна ўша кишидан ривоят қилинади:

«Иккинчи бор учратганимда унинг бир кўзи бўртиб чиққан экан. Унга: «Кўзинг қачон бундай бўлиб қолди?» десам, «Билмадим», деди. Мен: «Бошингдаги нарсани билмайсанми? Агар Аллоҳ хоҳласа, уни (кўзингни) мана шу ҳассангда пайдо қилиб қўярди», деган эдим, у эшакка ўхшаб шундай пишқириб юбордики, умримда эшакнинг бунчалик қаттиқ пишқирганини эшитмаганман. Баъзи шерикларим қўлимдаги ҳассам синиб кетгунича уни дўппослаганимни айтишди, аммо Аллоҳга қасам, ўзим буни сезмадим. Сўнг бориб, мўминлар онасининг (Ҳафсанинг) олдига кириб, унга бўлган гапни айтиб берган эдим, Ҳафса: «Ундан (Ибн Сайёддан) нима истайсан? У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Уни одамларнинг бошига келтирадиган биринчи нарса - унинг қаттиқ ғазабланиши»**, деганларини билмасмидинг?» деди».

Шарҳ: Дажжолнинг кўзи бўртиб чиққан бўлар экан. Бу сифат Ибн Сайёдда ҳам пайдо бўлган экан. Унинг эшакка ўхшаб ҳанграши ҳам бор экан.

«Фитналар ва Қиёмат аломатлари» китобидан

